over
de ellende
in het studentenmilieu

Brochure
C.I.R.A.
25821

EIGENTIJDS ARCHIEF

over de ellende in het studentenmilieu

Appendix

ONZE DOELEINDEN EN METHODEN
IN HET SCHANDAAL VAN STRAATSBURG

(uit *I.S.* 11)

EIGENTIJDS ARCHIEF

Oorspronkelijke uitgave : De la misère en milieu étudiant considérée sous ses aspects économique, politique, psychologique, sexuel et notamment intellectuel, et de quelques moyens pour y remédier; *par des membres de l'Internationale situationniste et des étudiants de Strasbourg.* (A.F.G.E.S., november 1966)

EIGENTIJDS ARCHIEF [redacted]

D/1977/2622/1

Geen copyright.

OVER DE ELLENDE IN HET STUDENTENMILIEU
BESCHOUWD ONDER HAAR ECONOMISCHE, POLITIEKE,
PSYCHOLOGISCHE, SEKSUELE,
EN MET NAME INTELLECTUELE ASPECTEN,
EN OVER ENKELE REMEDIES ERVOOR
door
leden van de Situationistische Internationale
en studenten van Straatsburg

DE SCHANDE NOG SCHANDELIJKER MAKEN
DOOR HAAR AAN HET LICHT TE BRENGEN

Wij mogen, zonder gevaar voor vergissing, gerust stellen dat in Frankrijk de student na de politieagent en de priester het meest algemeen verachte wezen is. De redenen van die verachting zijn vaak drogredenen die voortspruiten uit de heersende ideologie; de redenen waarom hij inderdaad verachtelijk is en veracht wordt uit het gezichtspunt van de revolutionaire kritiek, blijven echter verdrongen en onuitgesproken. De belijders van de valse contestatie weten nochtans die redenen te herkennen en zichzelf erin te herkennen. Zij keren die echte verachting om in een welwillende bewondering. Zo raakt de impotente linkse intelligentsia (van *Les Temps Modernes* tot *L'Express*) buiten zichzelf voor de zogenaamde "opkomst van de studenten", en de werkelijk wegkwijnende bureaucratische organisaties (van de zogenaamd Communistische Partij tot de U.N.E.F. (1)) twisten jaloers om zijn "morele en materiële" steun. Wij zullen de redenen van die belangstelling voor de studenten uiteenzetten, en hoe zij positief deel uitmaken van de heersende realiteit van het overontwikkelde kapitalisme. Wij zullen deze brochure gebruiken om ze één voor één aan de kaak te stellen : de afschaffing van de vervreemding volgt dezelfde weg als de vervreemding zelf.

Alle analyses en studies van het studentenmilieu hebben tot nu toe het wezenlijke over het hoofd gezien. Zij stijgen nooit boven het standpunt van de universitaire specialisaties (psychologie, sociologie, economie) uit, en blijven dus fundamenteel fout. Doordat zij het totale standpunt van de moderne maatschappij uit het oog verliezen, lijden zij allemaal aan wat Fourier reeds noemde *een methodische lichtzinnigheid*, "omdat deze gewoonlijk slaat op de fundamentele vragen." Het feitenfetisjisme verhult de wezenlijke categorie en de details doen de *totaliteit* vergeten. Alles wordt

(1) U.N.E.F. : Union Nationale des Etudiants de France; Nationale Franse studentenbond.

gezegd over deze maatschappij, behalve wat zij werkelijk is : een *waren- en spektakelmaatschappij*. In hun onderzoek *"De erfgenamen: de studenten en de cultuur"* blijven de sociologen Bourderon en Passedieu ontwapend tegenover de enkele deelwaarheden die zij uiteindelijk bewezen hebben. En, ondanks al hun goede wil, vervallen zij in de professorenmoraal, de onvermijdelijke kantiaanse ethiek van een *werkelijke democratisering door een werkelijke rationalisering van het onderwijssysteem*, d.w.z. van het onderwijs van het systeem. Terwijl denken hun discipelen, de Kravetzen (1), met duizenden te ontwaken, hun kleinbureaucratische bitterheid compenserend met de onzin van een ouderwetse revolutionaire fraseologie.

De mise-en-spectacle (2) van de verdingelijking onder het moderne kapitalisme legt iedereen een rol op in de veralgemeende passiviteit. De student is geen uitzondering op die regel. Zijn rol is van voorlopige aard; het is de voorbereiding op de definitieve rol die hij zal vervullen als positief en behoudend element in de werking van het warensysteem. Het student-zijn is niets anders dan een initiatie.

In deze initiatie weergalmen op magische wijze alle kenmerken van de mythische initiatie. Zij blijft volkomen afgesneden van de historische, individuele en maatschappelijke werkelijkheid. De student leidt een dubbel leven; hij zweeft tussen een huidig en een toekomstig statuut, duidelijk van elkaar onderscheiden, en de overgang van het ene in het andere zal automatisch gebeuren. Zijn gespleten bewustzijn laat hem toe zich af te zonderen in een "initiatiegemeenschap", miskent zijn toekomst en geniet van de mystieke eenheid, hem geboden door een voor de geschiedenis beschut heden. De drijfveer van de omkering van de officiële, d.w.z. economische, waarheid is zo makkelijk te ontmaskeren : het studentenleven is hard. In onze "welvaartsstaat" is de huidige status van de student er een van bittere armoede. Voor meer dan 80 % afkomstig uit lagen met een hoger inkomen dan dat van een arbeider, beschikken 90 % onder hen over een inkomen lager dan het minimumloon. Maar de studentenellende blijft beneden het peil van de ellende van de spektakelmaatschappij, van de nieuwe ellende van het nieuwe proletariaat. Nu een groeiend deel van de jeugd zich meer en meer bevrijdt van het familiaal gezag en zo snel mogelijk toetreedt tot

(1) Kravetz (Marc) genoot een zekere bekendheid in de leidinggevende kringen van de U.N.E.F.; elegant parlementariër; beging de vergissing zich aan "theoretisch onderzoek" te wagen : publiceert in 1964 in Les Temps Modernes *een apologie van het studentensyndicalisme dat hij het jaar daarop in hetzelfde tijdschrift aan de kaak stelt.*
(2) Vanzelfsprekend gebruiken wij deze begrippen spektakel, rol, *enz. in situationistische zin.*

de verhoudingen van openlijke uitbuiting, blijft de student, onverantwoordelijk en gedwee, op elk vlak in een "voortgezette minderjarigheid". Zelfs als zijn late adolescentiecrisis hem iet of wat in conflict brengt met zijn familie, aanvaardt hij gelaten dat hij in de diverse instellingen die zijn dagelijks leven beheersen, als een kind wordt behandeld (1).

De studentenwereld is enkel de scherpste uitdrukking van de kolonisatie van de verschillende sectoren van de maatschappelijke praktijk. De overdracht van het hele slechte maatschappelijke geweten op de studenten verhult de ellende en de slavernij van allen.

Maar de redenen van onze verachting voor de student zijn van een heel andere aard. Zij betreffen niet alleen zijn reële ellende, maar vooral zijn inschikkelijkheid tegenover alle ellende, zijn ziekelijke hang naar beaat verbruik van de vervreemding; zo hoopt hij, bij gebrek aan algemene belangstelling, ten minste belangstelling op te wekken voor zijn bijzonder gebrek. De vereisten van het moderne kapitalisme hebben tot gevolg dat de meeste studenten gewoonweg zullen behoren tot het *lager kader* (met dezelfde functie als die van een vakarbeider in de 19e eeuw (2)). Geconfronteerd met het makkelijk te voorvoelen ellendig karakter van die min of meer nabije toekomst, de vermeende "schadeloosstelling" voor de huidige schandelijke ellende, keert de student zich liever naar zijn heden en versiert het met denkbeeldig aanzien. De compensatie is te beklagenswaardig om er bij stil te staan. Die toekomst zal er niet rooskleurig uit zien en zal onvermijdelijk baden in middelmatigheid. Daarom neemt hij zijn toevlucht tot een onwerkelijk geleefd heden.

De student is een stoïcijnse slaaf : hij waant zich des te vrijer, naarmate het gezag hem meer ketent. Net als zijn nieuwe familie, de Universiteit, denkt hij het meest "zelfstandige" maatschappelijke wezen te zijn, terwijl hij *rechtstreeks en tegelijk* afhangt van de twee machtigste systemen van het maatschappelijk gezag : het gezin en de staat. Hij is hun braaf en erkentelijk kind. En volgens dezelfde logica van het *gehoorzame kind* neemt hij deel aan alle waarden en mystificaties van het systeem en verenigt ze in zich. Wat eens illusies waren die werden opgelegd aan de beambten, wordt een ideologie, verinnerlijkt en overgebracht door het toekomstig lager kaderpersoneel.

Terwijl de vroegere maatschappelijke ellende de meest grandiose

(1) Hij laat altijd op z'n kop schijten.
(2) Maar zonder zijn revolutionair bewustzijn; de arbeider maakte zich geen illusies over zijn promotie.

compensatiesystemen van de geschiedenis (de godsdiensten) heeft voortgebracht, vindt de marginale studentenellende slechts troost in de meest afgezaagde beelden van de heersende maatschappij, in de burleske herhaling van al haar vervreemde produkten.

Als ideologisch wezen *komt* de Franse student *overal te laat*. Alle waarden en illusies die de trots van zijn gesloten wereldje uitmaken, zijn reeds veroordeeld als onhoudbare illusies, al lang belachelijk gemaakt door de geschiedenis.

De student pikt wat mee van het verkruimelde universitaire aanzien en is nog blij een student te zijn. Maar hij is te laat gekomen. Het mechanische en gespecialiseerde onderricht dat hij krijgt, is even grondig verkommerd (in vergelijking met het vroegere peil van de burgerlijke algemene ontwikkeling (1)) als zijn eigen intellectueel peil op het ogenblik dat hij er tot toetreedt, gewoon omdat de realiteit die dat alles overheerst, het economisch systeem, vraagt om de massaproduktie van studenten die onontwikkeld zijn en niet in staat om te denken. De Universiteit is een - institutionele - organisatie van de onwetendheid geworden; de "Cultuur met een grote C" ontbindt zich op het ritme van de serieproduktie van professoren, en *al* die professoren zijn sufferds die zouden worden uitgejouwd door om het even welk scholierengehoor. Maar de student is stekeblind : hij aanhoort verder eerbiedig zijn meesters. Hij wil bewust elke kritische geest verliezen om beter deelachtig te worden aan de mystieke illusie van het "student-zijn" : iemand te zijn die in volle ernst een *ernstige* kennis aan het verwerven is, in de hoop dat men hem de laatste waarheden zal toevertrouwen. Het is een menopauze van de geest. De toekomstige revolutionaire samenleving zal al wat nu gebeurt in de gehoorzalen van de scholen en faculteiten, veroordelen als louter *lawaai* - maatschappelijk schadelijk. Nu al is de student een lachsucces.

De student beseft zelfs niet dat de geschiedenis ook zijn bespottelijk "gesloten" wereldje wijzigt. De fameuze "Crisis van de Universiteit", detail van een meer algemene crisis van het moderne kapitalisme, blijft het voorwerp van een dovemansgesprek tussen verschillende specialisten. Die crisis vertolkt gewoon de moeilijkheden van een late aanpassing van deze bijzondere produktiesector aan een totale verandering van het produktieapparaat. De resten van de oude ideologie van de liberale, burgerlijke Universiteit worden banaal wanneer haar maatschappelijke grondslag verdwijnt. In de tijd van het vrijhandelskapitalisme en zijn liberale staat die aan de Universiteit een zekere marginale vrijheid toekende, kon deze zich nog beschouwen als een zelfstandige macht.

(1) Hiermee bedoelen wij die van de Encyclopedisten of van Hegel, en niet die van de Ecole Normale Supérieure of van de Sorbonne.

Toch was zij in feite sterk afhankelijk van de behoeften van dat maatschappijtype : zij moest de gepaste algemene ontwikkeling verschaffen aan de bevoorrechte studerende minderheid, alvorens die zich weer in de rangen van de heersende klasse voegde, die zij amper had verlaten. Vandaar het belachelijke van die weemoedige professoren (1), die verbitterd zijn omdat zij hun vroegere functie van waakhonden van de toekomstige heren moesten ruilen voor de weinig nobele functie van herdershonden, die volgens de geplande behoeften van het economisch systeem de vrachten "witte boorden" naar hun respectieve fabrieken en kantoren begeleiden. Zij stellen hun archaïsmen tegenover de technocratisering van de Universiteit en gaan onverstoord door met het debiteren van brokstukken van een zogenaamd algemene ontwikkeling aan toekomstige specialisten die niet zullen weten wat zij ermee moeten doen.

Ernstiger, en dus gevaarlijker, zijn de linkse modernisten en die van de U.N.E.F., aangevoerd door de "ultra's" van de F.G.E.L., die een "structuurverandering van de Universiteit" en een "reïntegratie van de Universiteit in het maatschappelijk en economisch leven" eisen, d.w.z. de aanpassing ervan aan de behoeften van het moderne kapitalisme. Achter hun façade van anachronistisch aanzien worden de verschillende scholen en faculteiten omgevormd van leveranciers van "algemene ontwikkeling" voor de leidende klassen, tot broeikassen van lager en middenkaderpersoneel. In plaats van dit historisch proces, dat één van de laatste betrekkelijk zelfstandige sectoren van het maatschappelijk leven onmiddellijk onderwerpt aan de vereisten van het warensysteem, te contesteren, protesteren onze progressisten tegen de vertragingen en tekortkomingen in de realisatie ervan. Zij zijn de voorvechters van de toekomstige cybernetische Universiteit, die hier en daar reeds van de grond komt (2). Het warensysteem en zijn moderne dienaren, dat is de vijand.

Maar het is normaal dat dit debat zich helemaal over het hoofd van de student heen, in de hemel van zijn meesters, afspeelt en hem volkomen ontgaat : want zijn hele leven, en *a fortiori het hele leven* ontgaat hem.

Door zijn uiterste economische armoede is de student veroordeeld tot een weinig benijdenswaardige manier van *overleven*. Maar zelf-

(1) Zij durven zich niet beroepen op het filistijnse liberalisme, en vinden dan referenties uit naar de universitaire vrijdommen van de middeleeuwen, dat tijdvak van de "democratie van de "onvrijheid".
(2) Cf. Internationale Situationniste, *nr. 9*, Correspondance avec un cybernéticien *en het situationistisch vlugschrift* La tortue dans la vitrine *tegen de neoprofessor A. Moles.*

voldaan als altijd, bombardeert hij zijn triviale ellende tot originele "levensstijl" : het misérabilisme en de bohème. Maar de "bohème" (als oplossing verre van oorspronkelijk) wordt pas echt beleefd na een volledige en onomkeerbare breuk met het universitair milieu. Dus klampen haar aanhangers onder de studenten (en allen beroemen zich erop dat een beetje te zijn) zich enkel vast aan een onechte en verkommerde versie van wat in het beste geval maar een middelmatige, individuele oplossing is. Zij verdienen zelfs de verachting van de oude dametjes van het platteland. Dertig jaar na W. Reich (1), die uitstekende opvoeder van de jeugd, gedragen die "originelen" zich nog zo traditioneel mogelijk op het vlak van de erotiek en de liefde, en reproduceren in hun interseksuele verhoudingen de algemene verhoudingen van de klassenmaatschappij. De aanleg van de student om een militant van welke strekking ook te worden zegt genoeg over zijn impotentie. Ofschoon de student verkeert in de marge van individuele vrijheid die het totalitaire spektakel toestaat, en beschikt over een min of meer losse uurregeling, is hij nog onkundig van het avontuur en verkiest hij de benepen dagelijkse tijd-ruimte, voor hem afgeperkt door de hekken van hetzelfde spektakel.

Zonder dat hij ertoe gedwongen wordt, scheidt hij uit eigen beweging werk en vrije tijd van elkaar, terwijl hij voortdurend een schijnheilige verachting aan de dag legt voor de "blokkers" en de "examenbeesten". Hij bekrachtigt alle scheidingen en gaat vervolgens in de diverse godsdienstige, sportieve, politieke of vakbonds- "clubs" klagen over de niet-communicatie. Hij is zo dwaas en zo stompzinnig, dat hij zich zelfs spontaan en massaal onderwerpt aan de controle van de hulppolitie (de psychiaters en psychologen), ten behoeve van hem geïnstalleerd door de voorhoede van de moderne onderdrukking, en dus toegejuicht door zijn "afgevaardigden" die in die Bureaux d'Aide Psychologique Universitaire (2) een onmisbare en verdiende overwinning zien (3).

Maar de reële ellende van het dagelijks studentenleven vindt haar onmiddellijke, fantastische compensatie in haar voornaamste opium: de culturele waar. In het culturele spektakel vindt de student vanzelf zijn plaats van eerbiedig discipel terug. Hij bevindt zich vlak bij de produktieplaats, maar de toegang tot het Heilig-

(1) Zie De seksuele strijd der jongeren *en* De functie van het orgasme.
(2) Bureaus van Psychologische Bijstand aan de Universiteit.
(3) Bij de rest van de bevolking is de dwangbuis nodig voor de voorleiding bij de psychiater in zijn asilaire vesting. Voor de student volstaat de informatie dat vooruitgeschoven controleposten in zijn getto geopend zijn : hij stormt er op af, in zo groten getale dat men volgnummers moet uitdelen.

dom blijft hem ontzegd en hij ontdekt de "moderne cultuur" als bewonderend toeschouwer. In een tijd waar *de kunst dood is*, blijft hij de trouwste fan van de theaters en de filmclubs. Hij is de begerigste verbruiker van het kadaver van de kunst, dat, diepgevroren en in cellofaanverpakking, wordt verkocht in de supermarkten om bijgezet te worden in de pronkkasten van de overvloed. Hij verbruikt zonder voorbehoud, zonder bijgedachte, en zonder afstand te nemen. Daar is hij in zijn element. Als de "culturele centra" niet hadden bestaan, dan zou de student ze wel hebben uitgevonden. Hij bevestigt perfect de banaalste analyses van de Amerikaanse marketingsociologie : pronkerig verbruik, maken van een reclameonderscheid tussen even onbeduidende produkten (Pérec of Robbe-Grillet, Godard of Lelouch).

En zodra de "goden" die zijn cultureel spektakel produceren of organiseren, voor het voetlicht komen, vormt hij hun voornaamste publiek, is hij hun gedroomde fan. Zo is hij massaal aanwezig bij hun obsceenste demonstraties. Wie zou anders de zalen vullen wanneer b.v. de pastoors van de verschillende kerken in het openbaar hun oeverloze dialogen komen tentoonspreiden (weken van de zogenaamd marxistische gedachte, bijeenkomsten van katholieke intellectuelen) of wanneer de bouwvallen van de literatuur hun impotentie komen vaststellen (vijfduizend studenten op "Wat vermag de literatuur ?).

Onbekwaam tot echte hartstochten, vindt hij het grootste genot in de fletse polemieken tussen de vedetten van het Onverstand : Althusser - Garaudy - Sartre - Barthes - Picard - Lefebvre - Lévi-Strauss - Halliday - Chatelet - Antoine, over valse problemen die dienen om de echte te verhullen : humanisme - existentialisme - structuralisme - scientisme - new criticism - dialectisch naturalisme - cyberneticisme - planetisme - metafilosofisme.

In al zijn ijver meent hij avant-gardistisch te zijn, omdat hij de laatste Godard heeft gezien, het laatste argumentistische (1) boek heeft gekocht, aan de laatste happening van Lapassade-die-kloot heeft deelgenomen. Onwetend als hij is, denkt hij dat de flauwste ersatz van vroegere onderzoekingen (inderdaad belangrijk in hun tijd, doch nu vergoelijkt voor de markt) "revolutionaire" nieuwigheden zijn, want zo waarborgt het etiket. Hoofdzaak voor de student is de voortdurende vrijwaring van zijn culturele standing. Hij gaat er prat op zoals iedereen pocket-heruitgaven te kopen van een reeks belangrijke en moeilijke teksten die de "massacultuur"

(1) Zie over de argumentistische bende en de verdwijning van haar spreekbuis het vlugschrift Aux poubelles de l'histoire, *verspreid door de Situationistische Internationale in 1964.*

in versneld tempo verspreidt (1). Jammer genoeg kan hij niet lezen. Hij neemt er genoegen mee ze met de ogen te verslinden.

Zijn lievelingslectuur blijft de gespecialiseerde pers die het waanzinnige verbruik van de culturele gadgets orkestreert. Gedwee aanvaardt hij haar reclame-oekazen en maakt die tot enige maatstaf van zijn smaak. Hij leest nog altijd het liefst *L'Express* of *L'Observateur*; ofwel gelooft hij dat *Le Monde*, waarvan de stijl al veel te moeilijk is voor hem, waarlijk een "objectieve" krant is die de actualiteit weergeeft. Om zijn algemene kennis uit te diepen laaft hij zich aan *Planète*, het magische tijdschrift dat de oude ideeën ontdoet van hun rimpels en meeëters. En met zulke gidsen denkt hij deel te nemen aan de moderne wereld en in de politiek ingewijd te worden.

Want in Frankrijk, meer dan waar ook, is de student tevreden *gepolitiseerd* te zijn. Hij is er zich echter niet van bewust dat zijn deelneming aan de politiek via hetzelfde *spektakel* geschiedt. Zo eigent hij zich opnieuw al de aan belachelijke flarden gereten resten van een linkerzijde toe, die, *nu meer dan veertig jaar geleden*, vernietigd werd door het "socialistische" reformisme en door de stalinistische contrarevolutie. Ook dàt weet hij nog niet, terwijl het Gezag het duidelijk weet en de arbeiders het verward beseffen. Met een debiele trots neemt hij deel aan de bespottelijkste betogingen die enkel studenten op de been brengen. De student beschikt over het zuiverste valse politieke bewustzijn. Hij vormt dan ook de ideale basis voor de manipulaties van de spookachtige bureaucraten van de zieltogende organisaties (van de zogenaamd Communistische Partij tot de U.N.E.F.). Die organisaties programmeren totalitair zijn politieke opties. Elke buitensporigheid of opwelling van "onafhankelijkheid" keert, na een parodie van verzet, gehoorzaam terug in een orde die geen ogenblik in vraag werd gesteld (2). Wanneer hij denkt verder te gaan, zoals die lui die zich door een ware ziekte van de reclame-omkering Jeunesse Communiste Révolutionnaire noemen (terwijl zij noch jong, noch communistisch, noch revolutionair zijn), dan bestaat dat in het zich lustig scharen onder het paaps vaandel : *Vrede in Viëtnam.*

De student is een fier tegenstander van de "archaïsmen" van een De Gaulle. Maar hij ziet niet in dat hij zich daarvoor beroept op

(1) De verstandigste oplossing, namelijk ze te stelen, kan niet genoeg aanbevolen worden.
(2) Cf. de laatste lotgevallen van de U.E.C. (Communistische Studentenbond) en van hun christelijke soortgenoten met hun respectieve hiërarchieën; zij bewijzen dat enkel de onvoorwaardelijke onderwerping aan hun bazen die lui verenigt.

fouten uit het verleden, op *verkoelde misdaden* (zoals het stalinisme ten tijde van Togliatti - Garaudy - Chroesjtsjov - Mao), en dat zodoende zijn *jeugd* nog *archaïscher* is dan het gezag dat van zijn kant effectief beschikt over al het nodige voor het beheer van een moderne samenleving.

Maar bij de student komt het niet op een archaïsme meer of minder aan. Hij ziet zich verplicht over alles algemene ideeën te hebben, er een samenhangende wereldvisie op na te houden, om zin te geven aan zijn drang naar agitatie en geslachtloze promiscuïteit. Daarom laat hij zich bij de neus nemen door de doodsstuipen van de kerken en werpt hij zich op de oudst mogelijke rommel om het stinkende kreng van God te aanbidden en zich vast te klampen aan het rottende afval van de voorhistorische godsdiensten die hij zichzelf en zijn tijd waardig acht. Wij durven er haast niet de nadruk op leggen, maar samen met de oude dametjes van het platteland vormt het studentenmilieu de sector met het hoogste percentage kerkbezoek en blijft het het vruchtbaarste overgebleven "missiegebied". Terwijl men overal elders reeds alle pastoors heeft opgegeten of verjaagd, vervolgen de studentenpastoors in hun spirituele schijthuizen schaamteloos hun sodomie op duizenden studenten.

Er zijn onder de studenten vast en zeker lui van een toereikend intellectueel peil, die beheersen moeiteloos de ellendige bekwaamheidscontroles voorzien voor de middelmatigen. En zij beheersen die juist omdat zij *het systeem begrepen* hebben, omdat zij het verachten en weten dat zij zijn vijanden zijn. Zij nemen het beste deel van het onderwijssysteem : de beurzen. Door gebruik te maken van de lekken in de controle, van het feit dat het systeem zich door zijn eigen logica hier en nu verplicht ziet tot het behoud van een kleine, louter intellectuele sector, "de research", brengen zij kalmpjes de onrust tot het hoogste niveau : hun openlijke verachting voor het systeem gaat gepaard met een luciditeit die hen sterker maakt dan de knechten van het systeem, en dat eerst en vooral op intellectueel vlak. De lui waarover wij het hebben behoren inderdaad reeds tot de theoretici van de komende revolutionaire beweging, en zij gaan er prat op net zo bekend te zullen zijn wanneer dat onderwerp aan de orde komt. Zij maken er geen geheim van dat wat zij zo makkelijk nemen uit het "onderwijssysteem" gebruikt wordt voor de vernieling ervan. Want de student kan tegen niets in opstand komen zonder tegen zijn *studies* in opstand te komen. En de noodzaak van deze opstand voelt hij minder natuurlijk aan dan de arbeider die spontaan in opstand komt tegen zijn toestand. Maar de student is een produkt van de moderne maatschappij, net als Godard of Coca-Cola. Zijn uiterste vervreemding kan enkel bestreden worden door de gehele maatschappij te bestrijden. Deze kritiek kan in geen geval op het vlak van de student uitgewerkt worden : de student als zodanig matigt zich een pseudo-waarde aan die de bewustwording van zijn werkelijke onteigening in de weg staat, en daardoor blijft hij het toppunt van

vals bewustzijn. Maar overal waar de strijd tegen de moderne samenleving begint, komt de jeugd in opstand, hetgeen onmiddellijk beantwoordt aan een totale kritiek op het studentengedrag.

HET VOLSTAAT NIET DAT DE GEDACHTE HAAR VERWERKELIJKING ZOEKT, DE WERKELIJKHEID MOET OP ZOEK NAAR DE GEDACHTE

Na lange jaren van diepe slaap en permanente contrarevolutie tekent zich sinds enige tijd een nieuwe periode van strijd af, schijnbaar gedragen door de jeugd. Maar de spektakelmaatschappij maakt zich een voorstelling van zichzelf en haar vijanden, en legt daarin haar ideologische categorieën op voor het begrijpen van de wereld en van de geschiedenis. Zij herleidt al wat gebeurt tot de natuurlijke orde der dingen en sluit de echte nieuwigheden die haar *opheffing* aankondigen, op in het beperkte kader van haar denkbeeldig nieuw-zijn. De opstand van de jeugd tegen de haar opgelegde levenswijze is in feite slechts het voorteken van een ruimere subversie, die iedereen zal omvatten voor wie leven in deze maatschappij steeds onmogelijker wordt; die opstand is het voorspel van het volgende revolutionaire tijdvak. De heersende ideologie en haar dagelijkse organen kunnen volgens de beproefde mechanismen van omkering van de werkelijkheid die reële historische beweging slechts herleiden tot een maatschappelijk-natuurlijke pseudo-categorie : de idee "Jeugd" (waarvan opstandigheid een wezenlijk kenmerk zou zijn). Zo herleidt men een nieuwe jeugd van de revolte tot de eeuwige revolte van de jeugd, die met elke generatie wordt herboren en vervaagt wanneer "de jongeman in de greep komt van de ernst van de produktie en van de activiteit met het oog op concrete en reële doeleinden". De "opstand der jongeren" vormde en vormt nog het voorwerp van een ware journalistieke inflatie. Die scribenten maken er het spektakel van een mogelijke "opstand" van en geven die ter beschouwing om te beletten dat hij geleefd wordt; die opstand gaat dan behoren tot de afwijkende - maar reeds geïntegreerde - sfeer, nodig voor de goede werking van het maatschappelijk bestel. Dergelijke opstand tegen de maatschappij stelt de maatschappij gerust, omdat men veronderstelt dat hij gedeeltelijk blijft, afgezonderd in de apartheid van de "jeugdproblemen" - zoals er een vrouwenproblematiek of een negerkwestie zou bestaan -, en dat hij eindigt met die bepaalde levensfase. Als er in de moderne samenleving werkelijk een "jeugdprobleem" bestaat, dan is het omdat de diepgaande crisis van deze samenleving door de jeugd het scherpst wordt aangevoeld (1). Als

(1) Zij voelt de crisis niet alleen aan, maar wil haar ook uitdrukken.

produkt bij uitstek van deze moderne maatschappij is de jeugd zelf modern; zij staat voor de keuze : de integratie zonder voorbehoud in deze maatschappij of de radicale weigering ervan. Niet zozeer de opstandigheid van de jeugd als wel de gelatenheid van de "volwassenen" moet verbazing wekken. Hiervoor is geen mythologische, maar wel een historische verklaring : de vorige generatie heeft alle nederlagen meegemaakt en alle leugens geslikt van de periode van schandelijke ontbinding van de revolutionaire beweging.

Op zichzelf beschouwd is de "Jeugd" een reclamemythe, reeds diepgaand verbonden met de kapitalistische produktiewijze als uitdrukking van haar dynamisme. Deze denkbeeldige voorrang van de jeugd werd mogelijk door de hernieuwde start van de economie na de tweede wereldoorlog. Doordat een hele categorie van gedweeër verbruikers tot de markt toetrad, werd jong-zijn een *rol* die een brevet van integratie in de spektakelmaatschappij verzekert. Maar de heersende wereldvisie komt opnieuw in tegenspraak met de sociaal-economische werkelijkheid (want zij loopt achter), en juist de jeugd geeft als eerste blijk van een onweerstaanbare levensdrift en komt spontaan in opstand tegen de dagelijkse verveling en de dode tijd die de oude wereld verder afscheidt via haar verschillende moderniseringen. De opstandige fractie van de jeugd drukt de zuivere weigering uit, d.w.z. zonder het bewustzijn van een vooruitzicht op opheffing. Het is een nihilistische weigering. Maar overal ter wereld is men op zoek naar dit vooruitzicht, is het in wording. De opstandige jeugd moet de samenhang van de theoretische kritiek en de praktische organisatie van die samenhang bereiken.

Op het primitiefste peil drukken de "nozems" van alle landen het gewelddadigst de verwerping van de integratie uit. Maar het abstracte karakter van hun weigering laat hun geen kans om te ontsnappen aan de contradicties van een systeem waarvan zij de negatieve, spontane produkten zijn. De "nozems" worden voortgebracht door alle aspecten van de huidige *orde* : de stedebouw van de grote flatwijken, de teloorgang van de waarden, de uitbreiding van een steeds vervelender te verbruiken vrije tijd, de steeds meer over het gehele dagelijkse leven uitgestrekte humanistisch-politiële controle, het economische voortbestaan van de volstrekt betekenisloze gezinscel. Zij verachten het werk, *maar* aanvaarden de waren. Zij zouden alles willen hebben wat de reclame hun toont, onmiddellijk en zonder het te kunnen betalen. Deze fundamentele tegenstrijdigheid beheerst heel hun bestaan en keldert al hun pogingen met betrekking tot het zoeken naar een werkelijke vrijheid in het tijdsgebruik, in de individuele bevestiging en in de vorming van een soort gemeenschap. (Doch aan de zelfkant van de ontwikkelde maatschappij herscheppen dergelijke microgemeenschappen een primitivisme waarin de ellende onvermijdelijk de hiërarchie in de bende herstelt. Deze hiërarchie, die enkel kan bevestigd worden in de strijd tegen andere benden, *isoleert* elke bende en binnen elke

bende het individu.) Om uit deze contradictie te raken zal de "nozem" uiteindelijk moeten werken om waren te kopen - en daar wordt een hele produktiesector opzettelijk klaargemaakt voor zijn inkapseling als verbruiker (motorfietsen, elektrische gitaren, kleren, platen, enz.) - ofwel moet hij de wetten van de waar aanvallen, hetzij primair door te stelen, hetzij bewust door zich te verheffen tot de revolutionaire kritiek van de warenwereld. De consumptie verzacht de zeden van die jonge opstandelingen, en hun opstand valt terug in het ergste conformisme. Voor de nozems is er geen andere uitweg dan de revolutionaire bewustwording, of de blinde gehoorzaamheid.in de fabrieken.

De *Provo's* zijn de eerste vorm van opheffing van de nozemervaring, de organisatie van haar eerste politieke uitdrukking. Hun ontstaan is te danken aan een ontmoeting tussen wat afval van de ontbonden kunst op zoek naar succes en een massa opstandige jongeren op zoek naar bevestiging. Dank zij hun organisatie zijn zij beiden vooruitgegaan en tot een nieuw type van contestatie gekomen. De "kunstenaars" hebben enkele nog zeer gemystificeerde en met ideologisch geleuter getooide neigingen tot het spel aangebracht; de opstandige jongeren zelf hadden enkel het geweld van hun rebellie te bieden. Vanaf de oprichting van hun organisatie zijn de twee strekkingen onderscheiden gebleven; de theorieloze massa bevond zich al van meet af aan onder de voogdij van een dunne laag verdachte leiders, die hun "gezag" poogden te behouden door de afscheiding van een provotarische ideologie. In plaats van het idee-worden van het nozemgeweld in het raam van een opheffing van de kunst, kregen wij een overwinning van het neo-artistieke reformisme. De Provo's zijn de uitdrukking van het laatste reformisme voortgebracht door het moderne kapitalisme : het reformisme van het dagelijks leven. Terwijl er niets minder dan een ononderbroken revolutie nodig is om het leven te veranderen, gelooft de Provo-hiërarchie - zoals Bernstein geloofde door hervormingen het kapitalisme in socialisme te veranderen - dat het volstaat enkele verbeteringen aan te brengen om het dagelijks leven te wijzigen. Doordat zij opteren voor het fragmentarische, aanvaarden de Provo's uiteindelijk de totaliteit. Om zich van een basis te voorzien hebben hun leiders de belachelijke ideologie van het Provotariaat verzonnen (artistiek-politiek ratjetoe, onnozel in elkaar geflanst met beschimmelde restjes van een feest dat zij niet hebben meegemaakt), dat zich volgens hen tegen de vermeende passiviteit en de verburgerlijking van het Proletariaat moet verzetten, dé dooddoener van alle stomkoppen van deze eeuw. Omdat zij wanhopen aan de verandering van de totaliteit, wanhopen zij aan de krachten die, als enige, de mogelijkheid van een opheffing inhouden. Het Proletariaat is de motor van de kapitalistische maatschappij, en dus haar doodsgevaar : alles wordt gedaan om het te beteugelen (partijen, bureaucratische vakbonden, politie - vaker dan tegen de Provo's, kolonisatie van het hele arbeidersleven), want het is de enige werkelijk dreigende kracht. De Provo's heb-

ben daarvan niets begrepen; zodoende blijven zij onbekwaam om kritiek te leveren op het produktiesysteem, en blijven zij bijgevolg gevangenen van het hele systeem. En wanneer hun basis zich tijdens een arbeidersoproer tegen de vakverenigingen aansloot bij het directe geweld, waren de leiders volkomen achterhaald door de beweging, en wisten zij in hun radeloosheid niets beter te doen dan de "uitspattingen" te laken en een beroep te doen op het pacifisme, waardoor zij jammerlijk verzaakten aan hun programma : de autoriteiten provoceren om het repressieve karakter ervan te tonen (en bovendien jammeren dat zij geprovoceerd waren door de politie). En op de koop toe hebben zij via de radio de jonge oproerlingen opgeroepen zich te laten opvoeden door de "Provo's", d.w.z. door de leiders die ruimschoots hebben bewezen dat hun vaag "anarchisme" slechts nog een leugen meer is. De opstandige basis van de Provo's kan maar tot de revolutionaire kritiek komen door te beginnen met in opstand te komen tegen haar bazen, d.w.z. zich aansluiten bij de objectieve, revolutionaire krachten van het Proletariaat en zich ontdoen van een Constant (de officiële kunstenaar van het Koninkrijk Nederland) of van een De Vries (mislukt parlementariër en bewonderaar van de Engelse politie). Dan pas kunnen de Provo's zich voegen bij de echte moderne contestatie waarvan bij hen reeds reële grondslagen bestaan. Willen zij echt de wereld omvormen, dan hebben zij niets te maken met diegenen die haar slechts wit willen schilderen.

Door tegen hun studies in opstand te komen hebben de Amerikaanse studenten meteen een samenleving in vraag gesteld die dergelijke studies nodig heeft. Net zo heeft hun opstand (te Berkeley en elders) zich van meet af aan doen gelden als een *opstand tegen het hele maatschappelijke bestel, gegrondvest op de hiërarchie en de dictatuur van de economie en van de staat.* Door hun weigering *de ondernemingen*, waartoe hun gespecialiseerde studies hen onvermijdelijk voorbestemden, *in te lijven*, stellen zij diepgaand een produktiesysteem in vraag, waarin alle activiteiten en hun produkten volkomen ontsnappen aan hun scheppers. Door twijfel en een nog zeer invloedrijke verwarring heen komt de opstandige Amerikaanse jeugd ertoe in de "welvaartsstaat" een samenhangend revolutionair alternatief te zoeken. Zij blijft in ruime mate in de ban van de twee betrekkelijk accidentele aspecten van de Amerikaanse crisis - de negers en Viëtnam -, en de kleine organisaties die de "New Left" vormen, zijn daar erg onderhevig aan. Al streven zij, op het vlak van de organisatie, klaarblijkelijk naar democratie, toch vervallen zij door de zwakte van hun subversieve inhoud in gevaarlijke contradicties. De vijandigheid tegenover de traditionele politiek van de oude organisaties wordt gemakkelijk gerecupereerd vanwege de onwetendheid over de politieke wereld, zoals die blijkt uit een groot gebrek aan informatie en uit illusies over wat er werkelijk gebeurt in de wereld. De *abstracte* vijandigheid tegenover hun eigen samenleving leidt hen naar de bewondering voor of het steunen van haar meest schijnbare vijanden : de zogenaamd

socialistische bureaucratieën, China of Cuba. Een groep als " Resurgence Youth Movement" b.v. veroordeelt de staat ter dood en steekt tegelijk de loftrompet over de "Culturele Revolutie", gevoerd door de reusachtigste bureaucratie van de moderne tijden : het China van Mao. Zo ook dreigt hun semi-libertaire en niet-directieve organisatie door het duidelijke gebrek aan inhoud elk ogenblik te vervallen in de ideologie van de "groepsdynamica" of in de gesloten wereld van de Sekte. Het massale verbruik van drugs is de uitdrukking van een reële ellende en het protest tegen deze reële ellende : het is het bedrieglijke zoeken naar vrijheid in een wereld zonder vrijheid, de godsdienstige kritiek op een wereld die zelf de godsdienst heeft achterhaald. Niet toevallig tiert dat verbruik vooral welig in de beatnikmilieus (die rechtervleugel van de opstandige jeugd), de bakermat van de ideologische afwijzing en van de aanvaarding van het meest fantastische bijgeloof (Zen, spiritisme, mysticisme van de "New Church" en andere rotzooi zoals het Gandhisme of het humanisme ...). Op zoek naar een revolutionair programma begaan de Amerikaanse studenten dezelfde vergissing als de "Provo's", en roepen zich uit tot "de meest uitgebuite klasse van de maatschappij". Voortaan moeten zij inzien dat zij geen belangen hebben die onderscheiden zijn van allen die de veralgemeende onderdrukking en de warenslavernij ondergaan.

In het Oostblok begint het bureaucratische totalitarisme ook zijn negatieve krachten voort te brengen. De opstand van de jeugd is er bijzonder heftig; wij kennen die enkel via de beschuldigingen in de verschillende persorganen van het apparaat of via de politiemaatregelen die getroffen worden om de jongeren in te tomen. Zo vernemen wij dat een deel van de jeugd de morele en familiale orde (zoals die daar in haar afschuwelijkste burgerlijke vorm bestaat) niet meer "eerbiedigt", zich overgeeft aan "uitspattingen", het werk veracht en de partijpolitie niet meer gehoorzaamt. En in de U.S.S.R. wordt speciaal een minister benoemd voor de bestrijding van het hooliganisme. Maar parallel aan deze diffuse revolte poogt een meer uitgewerkte contestatie op de voorgrond te treden, en ondergrondse groepen of tijdschriftjes duiken op en verdwijnen naargelang van de schommelingen van de politierepressie. Het belangrijkste feit is de publikatie geweest door de jonge Polen *Kuron* en *Modzelewski* van hun "Open brief aan de Poolse Arbeiderspartij". In deze tekst stellen zij uitdrukkelijk de noodzaak van "de afschaffing van de huidige produktieverhoudingen en maatschappelijke betrekkingen" en zien zij dat daartoe "de revolutie onvermijdelijk is". De intelligentsia van de Oostbloklanden poogt nu de redenen van de proletarische kritiek op de macht van de bureaucratische klasse, die de arbeiders in Oost-Berlijn, Warschau en Budapest hebben geconcretiseerd, bewust te maken en duidelijk te verwoorden. Deze opstand heeft te kampen met de noodzaak om van meet af aan de reële problemen én hun oplossing te stellen. Waar in de andere landen de beweging mogelijk

is, maar het doel gemystificeerd blijft, is de contestatie in de Oostblokbureaucratieën zonder illusies en zijn haar doeleinden gekend. Voor haar gaat het erom de vormen van hun verwezenlijking te ontdekken, zich de weg te banen die daarheen leidt.

Wat de opstand van de Engelse jeugd betreft, die vond zijn eerste georganiseerde uitdrukking in de anti-atoombeweging. Deze gedeeltelijke strijd, rondom het vage programma van het *Comité der Honderd* - dat tot 300 000 betogers kon samenbrengen -, heeft zijn mooiste daad gesteld in de lente van 1963 met het R.S.G. 6-schandaal (1). Bij gebrek aan perspectieven kon die beweging enkel vervallen, gerecupereerd door de brokstukken van de traditionele politiek en door de pacifistische vrome zieltjes. Het typisch Engels archaïsme van de controle in het dagelijks leven heeft het hoofd niet kunnen bieden aan de stormloop van de moderne wereld, en de versnelde ontbinding van de aloude waarden brengt grondig revolutionaire strekkingen voort in de kritiek op alle aspecten van de levenswijze. Die jeugd moet zich met haar eisen aansluiten bij het verzet van een arbeidersklasse die wordt gerekend onder de strijdbaarste ter wereld - die van de shop-stewards en van de wilde stakingen -, en de overwinning van hun strijd kan enkel worden nagestreefd in gemeenschappelijke perspectieven. De ineenstorting van de regerende sociaal-democratie levert nog een bijkomende kans op voor hun beider ontmoeting. De explosies die een dergelijke ontmoeting zal teweegbrengen, zullen al wat te zien was in Amsterdam in de schaduw stellen. In vergelijking daarmee zal het provotarische oproer maar kinderspel zijn. Alleen daar kan een echte revolutionaire beweging ontstaan, waar de praktische problemen hun oplossing zullen hebben gevonden.

Japan is het enige industrieland waar die samensmelting van de studentenjeugd en de arbeidersvoorhoede reeds een feit is.

Zengakuren, de beroemde organisatie van de revolutionaire studenten, en de *Liga van de marxistische jonge werkers* zijn de twee belangrijke organisaties, gevormd naar de gemeenschappelijke oriëntering van de *Revolutionaire Communistische Liga*. Deze beweging is zover gevorderd, dat zij zich reeds het probleem stelt van de revolutionaire organisatie. Zij bevecht zonder illusies én het westerse Kapitalisme, én de Bureaucratie van de zogenaamd socialistische landen. Zij groepeert reeds enkele duizenden studenten en arbeiders, georganiseerd op een democratische en anti-hiërarchische grondslag, en zij berust op de deelneming van alle leden aan alle activiteiten van de organisatie. De Japanse revolutio-

(1) Toen de aanhangers van de anti-atoombeweging ultrageheime anti-atoomschuilplaatsen, voorbehouden aan de regeringsleden, ontdekten, bekend maakten, en er vervolgens binnenvielen.

nairen zijn de eersten ter wereld die reeds grote, georganiseerde gevechten voeren, verwijzend naar een hoog ontwikkeld programma en met een ruime deelneming van de massa's. Zonder ophouden komen duizenden arbeiders en studenten op straat, en gaan een gewelddadige strijd aan met de Japanse politie. Nochtans verschaft de R.C.L. geen volledige en concrete uitleg van de twee systemen die zij zo fel bevecht. Zij is nog steeds op zoek naar een nauwkeurige definitie van de bureaucratische uitbuiting, en zij is ook nog niet toe aan een uitdrukkelijke verwoording van de kenmerken van het moderne Kapitalisme, van de kritiek op het dagelijks leven en van de kritiek op het spektakel. De Revolutionaire Communistische Liga blijft fundamenteel een politieke avant-gardeorganisatie, erfgename van de beste klassieke proletarische organisatie. Zij is op het ogenblik de belangrijkste revolutionaire groepering ter wereld, en moet nu al een van de discussie- en verzamelpolen zijn voor de nieuwe proletarische revolutionaire kritiek in de wereld.

EINDELIJK DE SITUATIE SCHEPPEN DIE ELKE STAP TERUG ONMOGELIJK MAAKT

"Tot de voorhoede behoren betekent gelijke tred houden met de werkelijkheid" (1). De *totaliteit* moet nu voorwerp en oogmerk zijn van de radicale kritiek op de moderne wereld. Deze kritiek moet onverbrekelijk slaan op het werkelijke verleden van de wereld, op wat zij effectief is en op de vooruitzichten op de omvorming ervan. Want om de hele waarheid over de huidige wereld te kunnen uitzeggen, en *a fortiori* om het project van de totale subversie ervan te verwoorden, moet men in staat zijn haar ganse *verborgen geschiedenis te onthullen*, d.w.z. de geschiedenis van de hele internationale revolutionaire beweging - nu meer dan een eeuw geleden ingezet door het westerse proletariaat -, haar "nederlagen" en haar "overwinningen", onderzoeken op een volkomen gedemystificeerde en fundamenteel kritische wijze. "Deze beweging tegen de hele organisatie van de oude wereld is al lang afgelopen" (2) en is *mislukt*. Haar laatste historische uiting was de nederlaag van de Spaanse proletarische revolutie (te Barcelona, in mei 1937). Haar officiële "nederlagen" en "overwinningen" moeten echter beoordeeld worden in het licht van hun verder verloop, en hun waarheden moeten hersteld worden. Zo kunnen wij stellen dat "sommige nederlagen in feite overwinningen zijn, terwijl sommige overwinningen noodlottiger zijn dan om het even welke nederlaag" (Karl Liebknecht, de dag voor hij werd vermoord). De eerste grote "nederlaag" van de proletarische macht, de Commune van Parijs, is

(1) Internationale Situationniste nr. 8.
(2) Internationale Situationniste nr. 7.

in werkelijkheid haar eerste grote *overwinning*, want voor het eerst bevestigde het primitieve Proletariaat zijn historische bekwaamheid tot het *vrij* bestuur van alle aspecten van het maatschappelijk leven. Evenzo is haar eerste grote "overwinning", de bolsjewistische revolutie, uiteindelijk enkel haar nederlaag met de ergste gevolgen. De triomf van de bolsjewistische orde valt samen met de internationale contrarevolutionaire beweging die begon met de verplettering van de Spartakisten door de Duitse "sociaal-democratie". Hun gemeenschappelijke triomf ging dieper dan hun schijnbare tegenstelling, en die bolsjewistische orde was uiteindelijk niets anders dan een nieuwe vermomming en een bijzondere gedaante van de oude orde. De resultaten van de Russische contrarevolutie waren op binnenlands vlak de oprichting en ontwikkeling van een nieuwe uitbuitingswijze, het *bureaucratische staatskapitalisme*, en op buitenlands vlak de vermenigvuldiging van de afdelingen van de zogenaamd Communistische Internationale, filialen bestemd voor zijn verdediging en de verspreiding van zijn model. Onder zijn verschillende bureaucratische en burgerlijke varianten herbloeide het kapitalisme, op de lijken van de matrozen van Kronstadt en van de boeren van de Oekraïne, van de arbeiders van Berlijn, Kiel, Turijn, Shangaï, en later van Barcelona.

De Derde Internationale, schijnbaar opgericht door de Bolsjewieken om te strijden tegen de resten van de reformistische sociaaldemocratie van de Tweede Internationale en om de proletarische voorhoede te groeperen in de "revolutionaire communistische partijen", was te zeer gebonden aan haar oprichters en hun belangen om waar ook de *echte socialistische revolutie* te kunnen verwezenlijken. Eigenlijk was de Tweede Internationale de waarheid van de Derde. Het Russische model werd zeer vroeg opgedrongen aan de westerse arbeidersorganisaties, en hun latere ontwikkeling was net eender. De totalitaire dictatuur van de Bureaucratie - de nieuwe heersende klasse - over het Russische proletariaat vond er zijn weerklank in de heerschappij van een groepje politieke en vakbondsbureaucraten over de grote arbeidersmassa, waarvan de belang- en lijnrecht in strijd zijn met de hare. Het stalinistisch monster spookte door het arbeidersbewustzijn, terwijl het Kapitalisme, onderweg naar bureaucratisering en overontwikkeling, zijn inwendige crises oploste en zeer trots zijn nieuwe overwinning verkondigde, die als permanent wordt voorgeschoteld. Eén en dezelfde, schijnbaar uiteenlopende en afwisselende maatschappijvorm maakt zich meester van de wereld, en de grondbeginselen van de *oude wereld* regeren verder onze *moderne wereld*. De doden spoken nog door de geesten der levenden.

In deze wereld bevechten zogenaamd revolutionaire organisaties deze wereld enkel in schijn, op haar eigen terrein en via de grootste mystificaties. Allemaal beroepen zij zich op min of meer versteende *ideologieën*, en nemen per slot van rekening enkel deel aan de versterking van de heersende orde. De vakbonden en poli-

tieke partijen, gesmeed door de arbeidersklasse voor haar eigen ontvoogding, zijn nu gewoon regelaars van het systeem. Zij zijn het privaat bezit van leiders die aan hun eigen ontvoogding werken en een positie verwerven in de leidende klasse van een samenleving die zij nooit in vraag stellen. Het werkelijke programma van die vakbonden en partijen herneemt slechts platweg de "revolutionaire" fraseologie en past eigenlijk de parolen van het slapste *reformisme* toe, omdat het kapitalisme zelf zich officieel reformistisch opstelt. Waar zij de macht hebben kunnen grijpen - in achterlijker landen dan Rusland -, was het alleen om het stalinistische model van het contrarevolutionaire totalitarisme te reproduceren (1). Elders vormen zij het statische en noodzakelijke complement (2) van de zelfregeling van het gebureaucratiseerde Kapitalisme, de onmisbare contradictie voor de handhaving van zijn politieel humanisme. Aan de andere kant blijven zij tegenover de arbeidersmassa's de onfeilbare borgen en de onvoorwaardelijke verdedigers van de bureaucratische contrarevolutie, de gedweeë instrumenten van haar buitenlandse politiek. In een fundamenteel leugenachtige wereld zijn zij de dragers van de radicaalste leugen, en werken zij aan de bestendiging van de universele dictatuur van de Economie en de Staat. Zoals de situationisten het stellen : "een universeel heersend maatschappelijk model, op weg naar de totalitaire zelfregeling, wordt slechts schijnbaar bestreden door valse vormen van contestatie die voortdurend op het door het systeem afgebakende terrein blijven steken. Die illusies bestendigen integendeel het systeem. Het bureaucratische pseudo-socialisme is niets anders dan de indrukwekkendste van die vermommingen van de oude hiërarchische wereld van de vervreemde arbeid" (3). In dat alles is het studentensyndicalisme slechts de karikatuur van een karikatuur, de burleske en nutteloze herhaling van een ontaard syndicalisme.

Het theoretische en praktische aan-de-kaak-stellen van het stalinisme onder al zijn vormen moet de basisbanaliteit zijn van alle toekomstige revolutionaire organisaties. Het is duidelijk dat b.v. in Frankrijk, waar de economische achterstand het bewustzijn van de crisis nog uitstelt, de revolutionaire beweging slechts op

(1) Hun effectieve realisatie bestaat in het streven naar industrialisering van het land door middel van de klassieke oorspronkelijke accumulatie ten koste van de boerenstand, versneld door de bureaucratische terreur.
(2) Sinds 45 jaar heeft de Franse "Communistische" Partij geen stap gezet naar het grijpen van de macht. Het is net eender in alle hoog ontwikkelde landen waar het zogenaamd Rode leger niet is binnengevallen.
(3) Luttes de classes en Algérie, vlugschrift hernomen in Internationale Situationniste nr. 10.

het puin van het vernietigde stalinisme zal kunnen herboren worden. De vernietiging van het stalinisme moet het *delenda Carthago* worden van de *laatste* revolutie van de voorgeschiedenis.

Deze revolutie moet zelf *definitief* breken met haar eigen voorgeschiedenis, en al haar poëzie uit de toekomst halen. De "herrezen bolsjewieken" die in de verschillende uiterst-linkse groepjes de klucht van het "militantisme" opvoeren, zijn muffe geuren van het verleden, en kondigen geenszins de toekomst aan. Die wrakstukken van de grote schipbreuk van de "verraden revolutie" stellen zich voor als de trouwe belijders van de bolsjewistische orthodoxie : de verdediging van de U.S.S.R. is hun onoverkomelijke getrouwheid en hun schandalige ontslagneming.

Zij kunnen enkel nog illusies bewaren in de veelbesproken ontwikkelingslanden (1), waar zij zelf de theoretische onderontwikkeling bekrachtigen. Van *Partisans* (spreekbuis van de verzoende stalino-trotskismen) tot alle strekkingen en halve strekkingen die twisten om "Trotsky" binnen en buiten de *Vierde Internationale*, heerst een zelfde revolutionaristische *ideologie* en een zelfde praktische en theoretische onbekwaamheid om de problemen van de moderne wereld te begrijpen. Veertig jaar contrarevolutionaire geschiedenis scheiden hen van de Revolutie. Zij hebben ongelijk, omdat zij niet meer in 1920 leven, en in 1920 hadden zij al ongelijk. De ontbinding van de "ultra-linkse" groep *Socialisme ou Barbarie*, na de verdeling ervan in twee fracties, de "modernistische cardanistische" en de "traditioneel marxistische" (van *Pouvoir Ouvrier*), bewijst, als dat nog nodig was, dat enkel een moderne revolutie mogelijk is en enkel modern denken in de opnieuw uit te werken revolutionaire kritiek (2). Die ontbinding is in die zin van betekenis, dat elke scheiding tussen die twee aspecten onvermijdelijk vervalt hetzij in het museum van de voltooide revolutionaire Voorgeschiedenis, hetzij in de moderniteit van het gezag, d.w.z. in de heersende contrarevolutie : *Voix Ouvrière* of *Arguments*.

Wat de verschillende "anarchistische" groepjes betreft, samen gevangenen van die benaming, zij bezitten niets anders dan die tot een gewoon etiket herleide ideologie. De ongelooflijke "Monde Libertaire", natuurlijk opgesteld door *studenten*, haalt het meest fantastische peil van verwarring en onnozelheid. Die lui *verdragen inderdaad alles*, want zij verdragen elkaar.

De heersende maatschappij die prat gaat op haar permanente modernisering, moet nu geconfronteerd worden met de haar waardige

(1) Over hun rol in Algerië, cf. Les luttes de classes en Algérie, Internationale Situationniste nr. 10.
(2) Internationale Situationniste nr. 9.

tegenstander, d.w.z. met de gemoderniseerde negatie die zij zelf voortbrengt (1) : "Laten wij nu aan de doden de zorg hun doden te begraven en te bewenen". De praktische demystificaties van de historische beweging bevrijden het revolutionaire bewustzijn van de spoken die erin rondwaarden. De revolutie van het dagelijks leven staat oog in oog met de onmetelijke taken die zij moet vervullen. De revolutie moet opnieuw worden uitgevonden, evenzeer als het leven dat zij aankondigt. Het revolutionaire project blijft fundamenteel hetzelfde, namelijk de afschaffing van de klassenmaatschappij, omdat de omstandigheden waarin het zich ontwikkelt, nergens radicaal zijn veranderd. Dit project moet hernomen worden met een nieuw radicalisme en een nieuwe samenhang, verrijkt door het bankroet van zijn oude dragers, om te voorkomen dat de fragmentarische verwezenlijking ervan een nieuwe verdeling van de maatschappij zou meebrengen.

De strijd tussen het gezag en het nieuwe proletariaat kan enkel gaan om de *totaliteit*. Daarom moet de toekomstige revolutionaire beweging in haar schoot alles afschaffen wat strekt tot reproduktie van de vervreemde produkten van het *warensysteem* (2); zij moet tegelijk de levende kritiek en de negatie van dat systeem zijn, die alle elementen bevat van de mogelijke *opheffing*. Zoals Lukács het goed heeft begrepen (maar toegepast op een voorwerp dat het niet verdiende, namelijk de bolsjewistische partij), is de revolutionaire organisatie die noodzakelijke mediatie tussen de theorie en de praktijk, tussen de mens en de geschiedenis, tussen de werkersmassa en het proletariaat *gevormd tot klasse*. Als de "theoretische" strekkingen en meningsverschillen de weg naar hun verwezenlijking willen tonen, moeten zij onmiddellijk vertaald worden in organisatievraagstukken. Het organisatievraagstuk zal het laatste oordeel van de nieuwe revolutionaire beweging zijn, het tribunaal dat een oordeel zal vellen over de samenhang van haar wezenlijk project : *de internationale verwezenlijking van de absolute macht van de Arbeidersraden*, zoals geschetst door de ervaring van de proletarische revoluties van deze eeuw. Zo'n organisatie moet de radicale kritiek vooropstellen van alle grondslagen van de maatschappij die zij bestrijdt, namelijk de warenproduktie, de *ideologie* in al haar vermommingen, de staat en de splitsingen die hij opdringt.

De splitsing tussen theorie en praktijk is de klip geweest waarop de oude revolutionaire beweging is gestrand. Alleen de hoogtepunten van de proletarische strijd hebben die splitsing opgeheven om hun *waarheid* terug te vinden. Nog geen enkele organisatie is over

(1) Adresse aux révolutionnaires ..., Internationale Situationniste nr. 10.
(2) Bepaald door het overzicht van de waar 'arbeidskracht'.

dit Rhodos *gesprongen*. De *ideologie*, hoe "revolutionair" ook, dient altijd de heersers; zij is het *alarmsignaal* dat de vermomde vijand verraadt. Daarom moet de kritiek van de ideologie in laatste instantie het kernprobleem van de revolutionaire organisatie zijn. Enkel de vervreemde wereld brengt de leugen voort, en die mag niet opnieuw opduiken binnen de organisatie die beweert de *sociale waarheid* te brengen, zonder dat die organisatie zelf verandert in nog een leugen meer in een door en door leugenachtige wereld.

Binnen de revolutionaire organisatie die van plan is de absolute macht van de Arbeidersraden te verwezenlijken, moeten alle positieve aspecten van die macht zich aftekenen. Die organisatie moet ook een strijd op leven en dood voeren tegen de leninistische organisatietheorie. De revolutie van 1905 en de spontane organisatie van de Russische werkers in Sovjets was reeds de kritiek in daden (1) van die rampzalige theorie. Maar de bolsjewistische beweging hield vast aan het geloof dat de arbeidersspontaneïteit het "trade-unionistische" bewustzijn niet kon overstijgen en onbekwaam was "de totaliteit" te vatten. Dat kwam neer op de onthoofding van het proletariaat om de partij toe te laten zich aan het "hoofd" van de Revolutie te stellen. Men kan niet, zoals Lenin het meedogenloos heeft gedaan, de historische bekwaamheid van het proletariaat tot zelfontvoogding in twijfel trekken, zonder tevens zijn bekwaamheid om de toekomstige maatschappij volledig te beheren in twijfel te trekken. In zo'n context betekende de slogan "alle macht aan de Sovjets" niets anders dan de verovering van de Sovjets door de Partij, de oprichting van de partijstaat in plaats van de afstervende "staat" van het gewapende proletariaat.

Nochtans moet die slogan radicaal hernomen worden, maar ontdaan van de bolsjewistische bijgedachten. Het proletariaat kan zich slechts overgeven aan het *spel* van de revolutie om een *hele* wereld te winnen, anders is het niets. De unieke vorm van zijn macht, het *veralgemeende zelfbeheer*, kan met geen enkele andere macht gedeeld worden. Omdat die macht de effectieve ontbinding is van elk gezag, kan zij geen enkele begrenzing (van geografische of van andere aard) verdragen; de vergelijken die zij aanvaardt, veranderen onmiddellijk in geschipper, in ontslagneming. "Het zelfbeheer moet tegelijk het middel en het doel van de huidige strijd zijn. Het is niet alleen de inzet van de strijd, maar ook de geschikte vorm ervoor. Het is voor zichzelf de materie die het bewerkt, en zijn eigen vooronderstelling." (2)

(1) Na de theoretische kritiek geleverd door Rosa Luxemburg.
(2) Les luttes de classes en Algérie, Internationale Situationniste nr. 10.

De eenheidskritiek van de wereld is de waarborg voor de samenhang en de waarheid van de revolutionaire organisatie. Het bestaan van verdrukkingssystemen ergens ter wereld verdragen (b.v. omdat zij de handelsnaam "revolutionair" voeren), komt neer op de erkenning van de gewettigdheid van de onderdrukking. Evenzo, als die organisatie de vervreemding in één domein van het maatschappelijk leven verdraagt, erkent zij de fataliteit van elke verdingelijking. Het is niet voldoende om voor de abstracte macht van de Arbeidersraden te zijn, maar men moet de concrete betekenis ervan tonen : de afschaffing van de warenproduktie, en dus van het proletariaat. De *logica van de waar* is de eerste en ultieme ratio van de huidige samenlevingen; zij is de grondslag van de totalitaire zelfregeling van die samenlevingen, die vergelijkbaar zijn met puzzels waarvan de schijnbaar zo verschillende stukken in feite gelijkwaardig zijn. De warenverdingelijking is de *wezenlijke* hinderpaal voor een totale ontvoogding, voor de vrije constructie van het leven. In de wereld van de warenproduktie handelen de mensen niet in functie van een autonoom bepaald doel, maar volgens de richtlijnen van externe machten. En als de economische wetten natuurwetten van een bijzondere soort schijnen te worden, dan is het omdat hun macht *uitsluitend* stoelt op "de afwezigheid van bewustzijn bij hen die eraan deelnemen".

Het grondbeginsel van de warenproduktie is het identiteitsverlies in de chaotische en onbewuste schepping van een wereld die volledig ontsnapt aan haar scheppers. De radicaal revolutionaire kern van het veralgemeende zelfbeheer daarentegen is de bewuste leiding door allen over het gehele leven. Het zelfbeheer van de warenvervreemding zou alle mensen slechts tot programmeurs van hun eigen overleving maken : het is de kwadratuur van de cirkel. De taak van de Arbeidersraden zal dus niet bestaan in het zelfbeheer van de bestaande wereld, maar in de ononderbroken kwalitatieve omvorming ervan : de concrete opheffing van de waar (als reusachtige omweg van de produktie van de mens door hemzelf).

Die opheffing impliceert uiteraard dat de *arbeid* wordt afgeschaft en vervangen door een nieuw type van vrije activiteit, dus de opheffing van een der fundamentele scheidingen in de moderne samenleving : die tussen een steeds meer verdingelijkte arbeid en een passief verbruikte vrije tijd. Thans aftakelende groepjes zoals S. ou B. of P.O. (1), nochtans verenigd om het moderne parool van de Arbeidersmacht, volgen wat dit kernpunt betreft nog altijd de oude arbeidersbeweging op de weg van het reformisme van de arbeid

(1) Socialisme ou Barbarie, Pouvoir Ouvrier, enz. Een groep als I.C.O. (Information Correspondance Ouvrières) daarentegen ontzegt zich elke organisatie en een samenhangende theorie, en is dus veroordeeld tot het niet-bestaan.

en van de "humanisering" ervan. Heden ten dage moet de arbeid zelf worden aangevallen. De afschaffing ervan is zeker geen "utopie"; het is zelfs de eerste voorwaarde voor de effectieve opheffing van de warenmaatschappij, voor de opheffing - in ieders dagelijks leven - van de scheiding tussen "vrije tijd" en "werktijd", elkaar aanvullende sectoren van een vervreemd leven, - scheiding, waarin onbeperkt de interne contradictie tussen gebruikswaarde en ruilwaarde van de waar wordt geprojecteerd. Enkel aan gene zijde van deze tegenstelling zullen de mensen van hun levensactiviteit een voorwerp van hun wil en van hun bewustzijn kunnen maken, en zullen zij zichzelf kunnen beschouwen in een zelfgeschapen wereld. De democratie van de Arbeidersraden is de ontraadseling van alle huidige splitsingen. Zij maakt "alles wat buiten de individuen bestaat onmogelijk".

De bewuste beheersing van de geschiedenis door de mensen die haar maken, dat is het hele revolutionaire project. Zoals de hele voorbije geschiedenis is de moderne geschiedenis het produkt van de maatschappelijke praxis, het - onbewuste - resultaat van alle menselijke activiteiten. In het tijdperk van zijn totalitaire heerschappij heeft het kapitalisme zijn nieuwe godsdienst voortgebracht : het *spektakel*. Het *spektakel* is de verwezenlijking op aarde van de *ideologie*. Nooit heeft de wereld zo goed ondersteboven gelopen. "En zoals weleer de 'kritiek van de godsdienst', is heden ten dage de kritiek van het spektakel de eerste voorwaarde voor elke kritiek." (1)

Want de mensheid wordt historisch geconfronteerd met het probleem van de *revolutie*. De steeds ontzaglijker opeenstapeling van materiële en technische middelen wordt slechts geëvenaard door de steeds diepere onbevredigdheid van allen. De burgerij en haar erfgename in het Oostblok, de bureaucratie, kunnen niet beschikken over de gebruiksaanwijzing van die overontwikkeling die de grondslag van de *poëzie* van de toekomst zal zijn, juist omdat zij allebei werken aan de *handhaving van een oude orde*. Zij hebben hooguit het geheim van het politieel gebruik ervan. Zij accumuleren enkel het *Kapitaal*, en dus het *proletariaat*; *proletariër* is wie geen macht heeft over het gebruik van zijn leven, en het weet. De historische kans van het nieuwe proletariaat bestaat erin de enige consequente erfgenaam te zijn van de waardeloze rijkdom van de burgerlijke wereld, die moet worden omgevormd en *opgeheven* in de zin van de totale mens die de totale toeëigening van de natuur en van zijn eigen natuur nastreeft. Die verwezenlijking van de *natuur* van de mens krijgt enkel zin door de onbeperkte bevrediging en de eindeloze vermenigvuldiging van de *werkelijke verlangens* die het *spektakel* nu verdringt naar de uithoeken van het revolutionair

(1) Internationale Situationniste nr. 9.

onbewuste, en die het slechts fantastisch kan realiseren in het droomdelirium van zijn reclame. Want de effectieve verwezenlijking van de werkelijke verlangens, d.w.z. de afschaffing van alle pseudo-behoeften en dito verlangens die het systeem dagelijks schept om zijn macht te bestendigen, is onmogelijk zonder de afschaffing van het warenspektakel en de positieve opheffing ervan.

De moderne geschiedenis kan alleen bevrijd worden en haar talloze verworvenheden kunnen alleen vrijelijk gebruikt worden door de krachten die zij nu verdringt : de werkers die geen macht hebben over de voorwaarden, de zin en het produkt van hun activiteiten. Zoals het proletariaat in de 19e eeuw al de erfgenaam van de filosofie was, erft het nu bovendien de moderne kunst en de eerste bewuste kritiek van het dagelijks leven. Het proletariaat kan zich niet afschaffen zonder tegelijk de kunst en de filosofie te verwezenlijken. De wereld omvormen en het leven veranderen zijn voor het proletariaat één en hetzelfde. Het zijn de parolen die de afschaffing ervan als klasse, de ontbinding van de huidige samenleving als rijk van de noodzakelijkheid en de eindelijk mogelijke intrede in het rijk der vrijheid zullen begeleiden. De radicale kritiek en de vrije wederopbouw van alle gedragingen en waarden, opgedrongen door de vervreemde werkelijkheid, maken zijn maximumprogramma uit. En de creativiteit vrijgemaakt in de constructie van alle levensmomenten en -gebeurtenissen is de enige *poëzie* die het zal kunnen erkennen, de poëzie gemaakt door allen, de aanvang van het revolutionaire feest. De proletarische revoluties zullen *feesten* zijn of zullen niet zijn, want het leven dat zij aankondigen zal zelf worden geschapen in het teken van het feest. Het *spel* is de ultieme rationaliteit van dat feest, en de enige regels die het zal kunnen erkennen zijn : leven zonder pauze en ongebreideld genieten.

Appendix (1)

ONZE DOELEINDEN EN METHODEN IN HET SCHANDAAL VAN STRAATSBURG

De verschillende uitingen van verbijstering en verontwaardiging die als reactie kwamen op de situationistische brochure *Over de ellende in het studentenmilieu*, uitgegeven op kosten van de Straatsburgse afdeling van de Union Nationale des Etudiants de France, hebben weliswaar het gunstige effect gehad de in de brochure zelf vervatte stellingen door een vrij talrijk publiek te laten lezen, maar konden niet nalaten misvattingen op te stapelen in de uiteenzetting van en het commentaar op wat de activiteit van de Situationistische Internationale (S.I.) bij die gelegenheid is geweest. Tegenover allerlei illusies erop na gehouden door de dagbladen, academische overheden en zelfs door een aantal onbedachtzame studenten, gaan wij hier nu nader omschrijven in welke omstandigheden wij juist zijn tussengekomen en in herinnering brengen welke doeleinden wij poogden te verwezenlijken met de middelen die ons daartoe geschikt leken.

Zelfs nog verkeerder dan de overdrijvingen van de pers of van sommige advocaten van de tegenpartij omtrent de omvang van de gelden die de S.I., de gelegenheid aangrijpend, zou geroofd hebben uit de kas van de zielige studentenvakbond, blijkt die wanstaltige informatie waarvan de journalistieke relazen vaak hebben gewag gemaakt, als zou de S.I. zich verlaagd hebben tot het voeren van een campagne bij de studenten van Straatsburg om hen te overtuigen van de geldigheid van haar perspectieven en om een bestuur te laten verkiezen met zo'n programma. Evenmin hebben wij de geringste infiltratie in de U.N.E.F. ondernomen door er aanhangers binnen te loodsen. Men hoeft ons maar te lezen om te begrijpen dat noch ons belangstellingsveld, noch onze methoden van die aard kunnen zijn. In feite zochten enkele studenten van Straatsburg ons op tijdens de zomer van 1966, en lieten ons weten dat zes vrienden van hen - en niet zijzelf - pas verkozen waren tot het bestuur van de plaatselijke studentenvereniging (A.F.G.E.S. (2)), dit zonder enig programma en ondanks het feit dat zij in de U.N.E.F. algemeen

(1) Uittreksels uit het tijdschrift Internationale Situationniste *nr. 10, Parijs oktober 1967, zoals hernomen in : Viénet,* Enragés et situationnistes dans le mouvement des occupations, *Gallimard, Parijs 1968, p. 244-251. Oorspronkelijke titel :* Nos buts et nos méthodes dans le scandale de Strasbourg.
(2) Association Fédérative Générale des Etudiants de Strasbourg; Algemene Federatieve Vereniging van Straatsburgse Studenten.

bekend stonden als extremisten, die het volkomen oneens waren met alle varianten van de ontbinding ervan en zelfs vastbesloten waren alles kapot te maken. Hun overigens volkomen regelmatige verkiezing openbaarde dus overduidelijk zowel de absolute onverschilligheid van de basis als de bekentenis van definitieve impotentie door wat er aan bureaucraten restte in die organisatie - die rekenden er allicht op dat het "extremistische" bestuur zijn negatieve voornemens hoegenaamd niet zou kunnen waarmaken. En omgekeerd bestond daarin ook de vrees van de studenten die ons toen opzochten; en voornamelijk daardoor gemotiveerd hadden zij gemeend niet te moeten behoren tot dat "bestuur"; want enkel een ingreep van een zekere omvang, en niet een of andere humoristische rechtvaardiging, kon de bestuursleden bewaren voor de sfeer van geschipper die een zo armzalige rol terstond meebrengt. Om het probleem nog ingewikkelder te maken : de studenten die ons opzochten waren op de hoogte van de posities van de S.I. en verklaarden er over 't algemeen mee in te stemmen, maar de bestuursleden kenden die veeleer niet; zij rekenden voornamelijk op onze gesprekspartners om zo goed mogelijk de activiteit te bepalen die zou kunnen beantwoorden aan hun subversieve goede wil.

In dat stadium hebben wij ons beperkt tot het aanraden van de opstelling en uitgave, door hen allemaal, van een tekst die een algemene kritiek op de studentenbeweging en op de samenleving bevatte, daar zo'n werk voor hen tenminste het nut had gezamenlijk te verduidelijken wat hun verward bleef. Bovendien beklemtoonden wij dat de vrije beschikking over geld en krediet het wezenlijke bruikbare punt was van de bespottelijke autoriteit die men hun zo onvoorzichtig had gelaten; en dat een non-conformistisch gebruik van die geldmiddelen ongetwijfeld het voordeel zou hebben velen te schokken, en daardoor beter te laten zien wat zij aan non-conformisme in de inhoud konden leggen. Die kameraden stemden in met onze adviezen. Tijdens de ontwikkeling van het project hielden zij contact met de S.I., in 't bijzonder via Mustapha Khayati.

De discussie en de eerste redactionele schetsen, gezamenlijk ondernomen door hen die ons hadden ontmoet en de bestuursleden van de A.F.G.E.S. - allen vastbesloten deze zaak tot een goed einde te brengen -, brachten een belangrijke wijziging in het plan aan. Allen betuigden hun instemming met de kern van de te produceren kritiek, en precies met de hoofdlijnen zoals Khayati ze had aangegeven, maar ontdekten dat zij onbekwaam waren om tot een bevredigende verwoording te komen, vooral in de korte termijn, gesteld door het begin van het nieuwe academiejaar. Die onbekwaamheid moet niet beschouwd worden als het gevolg van een groot gebrek aan talent of van de onervarenheid, maar was gewoon het produkt van de uiterste *ongelijksoortigheid* van die groep, binnen en ter zijde van het bestuur. Hun voorafgaande samenkomst berustte op de vaagste grondslag en maakte hen erg weinig geschikt om gezamenlijk een theorie uit te drukken die zij niet echt samen hadden erkend.

Bovendien kwamen er onderlinge tegenstellingen en wantrouwigheden van persoonlijke aard aan het licht naarmate het project in omvang toenam; hun enige werkelijke gemeenschappelijke wil bestond er trouwens in zich op de breedste en ernstigste basis, denkbaar voor zo'n slag, te verenigen. In die omstandigheden zag Mustapha Khayati zich ertoe verplicht bijna alleen het grootste deel van de opstelling van de tekst op zich te nemen. Die tekst werd achtereenvolgens besproken en goedgekeurd binnen die groep studenten te Straatsburg, en ook door de situationisten te Parijs - enkel van die laatsten kwamen er toevoegingen die iet of wat belang hadden, overigens in beperkt aantal.

Verschillende voorafgaande maatregelen kondigden de verschijning van het vlugschrift aan. Op 26 oktober werd de cyberneticus Moles (cf. *Internationale Situationniste*, 9, p. 44), die eindelijk een leerstoel van psychosociologie had kunnen grijpen om er zich over te geven aan het programmeren van jong kaderpersoneel, verjaagd vanaf de eerste minuten van zijn inaugureel college door de tomaten waarmee een dozijn studenten hem bekogelden ... Kort na dat inaugurele college, zeker even ongewoon in de annalen van de Universiteit als Moles zelf, ondernam de A.F.G.E.S., bij wijze van reclame voor het pamflet, het aanplakken van een *strip* gemaakt door André Bertrand, *De terugkeer van de colonne Durruti*, - document, dat de verdienste had in de ondubbelzinnigste bewoordingen uiteen te zetten wat zijn vrienden dachten aan te vangen met hun functies : "De algemene crisis van de oude vakbondsapparaten, van de uiterst-linkse bureaucratieën was overal voelbaar, en voornamelijk bij de studenten, waar het activisme al lang geen andere drijfveer meer had dan de laagste toewijding aan de verflenste ideologieën en de minst realistische ambitie. Het laatste carré beroepsmilitanten dat onze helden verkoos, kon zelfs geen misleiding ter verontschuldiging aanvoeren. Zij vestigden hun verwachtingen omtrent een herleving op een groep die geen geheim maakte van zijn voornemens heel dat archaïsche militantisme zo vlug en zo goed mogelijk in de grond te boren."

Tijdens de openingsplechtigheid van het academiejaar werd de brochure op de man af uitgedeeld aan de officiële personaliteiten; tegelijkertijd maakte het A.F.G.E.S.-bestuur bekend dat zijn enig "studentenprogramma" bestond in de onmiddellijke ontbinding van die vereniging, en riep het een uitzonderlijke algemene vergadering bijeen om daarover te stemmen. Het is bekend dat dit vooruitzicht dadelijk velen afgrijzen inboezemde. "Het zou de eerste concrete uiting zijn van een opstand die doodgewoon de vernietiging van de samenleving beoogt", schreef een plaatselijke krant (*Dernières Nouvelles*, 4-12-1966). En *L'Aurore* van 26 november : "... de Situationistische Internationale, een organisatie die enkele leden telt in de voornaamste hoofdsteden van Europa. Deze anarchisten beweren revolutionairen te zijn en willen 'de macht grijpen'; ze grijpen, niet om ze te behouden, maar om wanorde te

zaaien en zelfs hun eigen autoriteit teniet te doen." En zelfs te Turijn gaf de *Gazetta del Populo* van dezelfde dag blijk van bovenmatige ongerustheid : "Nochtans zou moeten overwogen worden of eventuele repressiemaatregelen ... geen onlusten tot gevolg zouden kunnen hebben ... Te Parijs en in andere Franse universiteitssteden maakt de Situationistische Internationale, in vervoering door de triomf behaald door haar volgelingen te Straatsburg, zich gereed om een offensief in grote stijl te ontketenen ten einde zich te verzekeren van de controle over de studentenorganismen." Op dat ogenblik moesten wij op onze hoede zijn voor een nieuwe beslissende factor : de situationisten moesten zich verdedigen tegen een *recuperatie* in de journalistieke actualiteit of de intellectuele mode. Het pamflet was tenslotte veranderd in een tekst van de S.I.; wij hadden gemeend niet te mogen weigeren die kameraden te helpen in hun wil het systeem een slag toe te brengen, en die hulp had jammer genoeg *niet geringer kunnen zijn*. Dat engagement van de S.I. verleende ons voor de duur van de operatie een de facto leidende functie, die wij geenszins wilden verlengen na deze beperkte gemeenschappelijke actie : want - zoals iedereen wel zal vermoeden - het erbarmelijke *studentenmilieu* laat ons koud. Wij moesten enkel handelen, in dat geval zoals altijd, om de nieuwe maatschappelijke kritiek die zich tegenwoordig vormt, opnieuw te doen verschijnen door de concessieloze praktijk die haar uitsluitende steun is. (...)

De dadelijk te Straatsburg ingezette gerechtelijke repressie - die sindsdien werd voortgezet door een nog open reeks processen die dat begin bevestigen - spitste zich toe op een vermeende onwettigheid van het A.F.G.E.S.-bestuur, plotseling, sinds de publikatie van de situationistische brochure, beschouwd als een "feitelijk comité" dat zich wederrechtelijk de vakbondsvertegenwoordiging van de studenten toeëigende. Die repressie was des te noodzakelijker, omdat de Heilige Alliantie van de burgers, de stalinisten en de pastoors, gesloten tegen de A.F.G.E.S., onder de 18 000 studenten van de stad duidelijk zichtbaar over een geringer "macht" beschikte dan het bestuur. De repressie startte met de verordening van de rechtbank in kort geding de dato 13 december, die de lokalen en het beheer van de vereniging sekwestreerde en de algemene vergadering verbood die het bestuur had bijeengeroepen voor de 16e om er de ontbinding van de A.F.G.E.S. te laten stemmen. Dat vonnis erkende stilzwijgend (maar ten onrechte) dat de kans bestond dat een meerderheid van de studenten, die men aldus belette te stemmen, de positie van het bestuur zou goedkeuren. Doordat het de loop der gebeurtenissen bevroor, had het vonnis voor onze kameraden - die enkel van plan waren zonder uitstel hun eigen leidende positie te liquideren - de verplichting tot gevolg hun weerstand tot eind januari voort te zetten. Tot dan toe was de beste praktijk van het bestuur de behandeling die het voorbehield aan een groot aantal journalisten die kwamen toegesneld en om intervieuws verzochten : afwijzing van het merendeel, beledigende boycot van

hen die de ergste instellingen vertegenwoordigden (Franse Televisie, *Planète*); zodoende kon een deel van de pers ertoe gebracht worden een nauwkeuriger lezing van het schandaal te verschaffen en de communiqués van de A.F.G.E.S. minder onjuist weer te geven. Aangezien men aan de administratieve maatregelen toe was, en aangezien het A.F.G.E.S.-bestuur in partibus de controle over de plaatselijke afdeling van het Nationale Studentenziekenfonds had behouden, sloeg het terug door op 11 januari te besluiten - en dat besluit vanaf de volgende dag uit te voeren - tot de sluiting van het "Bureau d'aide psychologique universitaire" dat ervan afhing, "overwegende dat de B.A.P.U.'s de verwezenlijking zijn in het studentenmilieu van de parapolitiële controle van een repressieve psychiatrie, waarvan de duidelijke rol bestaat in de handhaving ... van de passiviteit van alle categorieën van uitgebuiten ...; overwegende dat het bestaan van een B.A.P.U. te Straatsburg een schande en een bedreiging vormt voor alle studenten van die universiteit die vastbesloten zijn vrij te denken." Op nationaal vlak kon de U.N.E.F., die door de opstand van haar Straatsburgse afdeling - tot dan als voorbeeldig beschouwd - verplicht werd haar algemeen bankroet te erkennen, zonder weliswaar zover te gaan de oude illusies van vakbondsvrijheid te verdedigen, die de autoriteiten de opposanten zo ronduit ontzegden, toch de gerechtelijke uitsluiting van het Straatsburgse bestuur niet gedogen. Op de algemene vergadering van de U.N.E.F., gehouden te Parijs op 14 januari, kwam dus een afvaardiging van Straatsburg die vanaf de opening van de zitting de voorafgaande stemming eiste van haar motie van *ontbinding van de hele U.N.E.F.*, "overwegende dat de bevestiging van de U.N.E.F. als vakbond die de voorhoede van de jeugd verenigt (Handvest van Grenoble, 1946), samenvalt met een periode waarin het arbeiderssyndicalisme sedert lang was overwonnen en verworden tot een apparaat van zelfregeling van het moderne kapitalisme, dat werkt aan de integratie van de arbeidersklasse in het warensysteem ... overwegende dat de avant-gardistische aanmatiging van de U.N.E.F. op elk ogenblik wordt gelogenstraft door haar subreformistische parolen en praktijk ... overwegende dat het studentensyndicalisme zonder meer bedrog is en dat er dringend een eind aan moet gemaakt worden." De motie besloot met het oproepen van "alle revolutionaire studenten ter wereld ... om met alle uitgebuiten van hun landen een meedogenloze strijd tegen alle aspecten van de oude wereld voor te bereiden, om bij te dragen tot de komst van de internationale macht van de Arbeidersraden." Aangezien slechts twee verenigingen, die van Nantes en die van de "Studenten in rusthuizen", samen met Straatsburg hadden gestemd opdat dit voorafgaande vóór het horen van het beheersrapport van de nationale leiding zou gesteld worden (nochtans dient opgemerkt dat in de vorige weken de jonge bureaucraten van de U.N.E.F. erin waren geslaagd twee andere verenigingsbesturen - van Bordeaux en van Clermont-Ferrand - die de positie van de A.F.G.E.S. spontaan gunstig gezind waren, ten val te brengen), verliet de afvaardiging van Straatsburg terstond een debat waar zij niets anders had te

zeggen. (...)

De gunstigste resultaten van dit geheel van incidenten reiken welteverstaan verder dan dit nieuwe, gelukkig zeer opgemerkte voorbeeld van onze weigering in dienst te nemen, al wat het neomilitantisme op zoek naar glorierijke ondergeschiktheid op onze weg mag werpen. Het volgende aspect van het resultaat, dat toeliet de onherstelbare ontbinding van de U.N.E.F., meer voltooid dan de erbarmelijke aanblik ervan liet vermoeden, vast te stellen, is zeker niet minder te verwaarlozen; de genadeslag weergalmde nog in juli te Lyon, op het 56e congres van de bond, in de loop waarvan de trieste voorzitter Vandenburie moest bekennen : "De eenheid van de U.N.E.F. heeft al lang opgehouden met bestaan. Elke vereniging leeft (*noot van de S.I.* : die uitdrukking blijft aanmatigend ongeschikt) op autonome wijze, zonder ook maar te verwijzen naar de parolen van het nationaal bestuur. De groeiende wanverhouding tussen de basis en de leidende organismen heeft een belangrijke staat van verval veroorzaakt. De geschiedenis van de instanties van de U.N.E.F. is slechts een opeenvolging van crises ... De reorganisatie en de relance van de actie zijn niet mogelijk geweest." Even komisch zijn de luttele deiningen, waargenomen bij de universitairen die meenden over dit actualiteitsfenomeen nogmaals een verzoekschrift te moeten indienen : men zal gemakkelijk inzien dat wij de positie, gepubliceerd door de veertig professoren en assistenten van de faculteit der letteren van Straatsburg, die de *valse studenten* aan de oorsprong van die "wereldvreemde opschudding" rondom schijnproblemen "zonder een zweem van oplossing" aan de kaak stelden, als logischer en maatschappelijk rationeler oordeelden (zoals overigens de overwegingen van rechter Llabador) dan die kruiperige poging tot onbevoegde goedkeuring, in februari in omloop gebracht door enkele modernistische-institutionalistische bouwvallen, gegroepeerd rondom een schraal korstje om op te knagen, aan de leerstoelen van "menswetenschappen" van Nanterre (de onversaagde Touraine, de loyale Lefebvre, de pro-Chinees Baudrillart, de subtiele Lourau).

Eigenlijk willen wij dat de ideeën weer *gevaarlijk* worden. Men zal zich niet kunnen veroorloven ons te verdragen in de weke brij van de valse eclectische belangstelling, zoals de Sartres, Altussers, Aragons, Godards. Laten wij de zinvolle woorden noteren van een universiteitsprofessor, genaamd Lhuillier, waarvan *Le Nouvel Observateur* van 21 december melding maakt : "Ik ben voor de vrijheid van denken. Maar als er Situationisten in de zaal zijn, dat ze buiten gaan." Zonder helemaal het nut te verwaarlozen dat de verspreiding van sommige summiere waarheden heeft kunnen hebben voor een heel lichte versnelling van de beweging die de achtergebleven Franse jeugd voert naar de bewustwording van een nakende, meer algemene crisis van de maatschappij, menen wij dat een veel groter belang kan toegekend worden aan de verspreiding van deze

tekst als factor van opheldering in enkele andere landen waar zo'n proces reeds veel duidelijker is. In de presentatie van hun uitgave van Khayati's tekst hebben de Engelse situationisten geschreven : "De hoogst ontwikkelde kritiek van het moderne leven werd voortgebracht in een van de minst hoog ontwikkelde onder de moderne landen, in een land dat nog niet het punt heeft bereikt waar de volledige desintegratie van alle waarden patent wordt en correlatief de krachten van een radicale afwijzing verwekt. In de Franse context is de situationistische theorie vooruitgelopen op de maatschappelijke krachten waardoor zij verwezenlijkt zal worden." De stellingen van *De ellende in het studentenmilieu* vonden meer weerklank in de Verenigde Staten of in Engeland (in maart heeft de staking aan de *London School of Economics* enigszins indruk gemaakt; de commentator van de *Times* ontdekte erin met droefenis een terugkeer van de klassenstrijd, die hij afgelopen achtte). Dit geldt ook in mindere mate voor Nederland - waar de kritiek van de S.I., die met een wredere kritiek der gebeurtenissen zelf overeenkwam, van invloed is geweest op de recente ontbinding van de "provo"-beweging - en ook voor de Scandinavische landen. De West-Berlijnse studenten hebben er dit jaar in hun strijd iets aan overgehouden, zij het in nog zeer verwarde zin.

Maar welteverstaan is er voor de revolutionaire jeugd geen andere uitweg dan de versmelting met de massa van werkers die, uitgaande van de ervaring van de nieuwe uitbuitingsvoorwaarden, de strijd voor de beheersing van hun wereld, voor de afschaffing van de arbeid gaan hernemen. Wanneer de jeugd de huidige theoretische vorm leert kennen van deze reële beweging die spontaan overal herleeft in de moderne samenleving, dan is dat maar een *moment* van de voortgang waardoor deze verenigde theoretische kritiek, die zich vereenzelvigt met een adequate *praktische vereniging*, zich inspant om de stilte en de algemene organisatie van de scheiding te verbreken. Uitsluitend in die zin vinden wij het resultaat bevredigend. Van die jeugd sluiten wij natuurlijk het aan de halve voorrechten van de universitaire vorming vervreemde gedeelte uit : daar is de natuurlijke basis voor een bewonderend verbruik van een onderstelde situationistische theorie, als laatste spectaculaire mode. Wij houden er niet mee op dat soort van goedkeuring teleur te stellen en te logenstraffen. Men zal wel zien dat de S.I. niet moet geoordeeld worden naar de oppervlakkig schandalige aspecten van de wijze waarop zij soms te voorschijn komt, maar naar haar *wezenlijk schandalige* kernwaarheid.

Andere publikaties van de S.I. :

Internationale Situationniste 1958-69 (fotografische herdruk van het tijdschrift), Van Gennep, Amsterdam 1972; Champ Libre, Parijs 1976.

La véritable scission dans l'Internationale (Circulaire publique de l'Internationale Situationniste), Champ Libre, Parijs 1972.

Guy DEBORD, *La société du spectacle*, Champ Libre, Parijs (1967). (Nederlandse vertaling : *De spektakelmaatschappij*, Het Wereldvenster, Baarn 1976.)

Raoul VANEIGEM, *Traité de savoir-vivre à l'usage des jeunes générations*, Gallimard, Parijs 1967.

René VIENET, *Enragés et situationnistes dans le mouvement des occupations*, Gallimard, Parijs 1968.

"De beklaagden ontkennen geenszins de beschuldiging van wanbeheer van de gelden van de A.F.G.E.S. (Straatsburgse studentenvereniging); zij geven grif toe dat zij de A.F.G.E.S. hebben laten opdraaien voor het drukken en verspreiden van 10 000 brochures (zowat 5 000 FF), en voorheen voor andere publikaties geïnspireerd door de 'Situationistische Internationale'. (...) Inderdaad, het volstaat deze publikaties, waarvan de beklaagden de auteurs zijn, te lezen, om vast te stellen dat deze vijf onervaren studenten - die nauwelijks de adolescentie ontgroeid zijn, wier hersenen volgepropt zijn met slechtverteerde filosofische, sociale, politieke en economische theorieën, en die niet weten wat te doen om hun dagelijkse, treurige verveling te verdrijven - blijk geven van de ijdele, hoogmoedige en bespottelijke aanmatiging definitieve en gemeen beledigende oordelen te vellen over hun medestudenten, hun professoren, God, de clerus, de regeringen en de politieke en sociale systemen van de hele wereld. Bovendien verwerpen die cynici elke moraal en wettelijke rem, en schrikken zij niet terug voor het aanprijzen van diefstal, van de vernietiging van het onderwijs, van de afschaffing van de arbeid, van de totale subversie en van de proletarische wereldrevolutie zonder mogelijke terugkeer, en dat om 'ongebreideld te genieten' ..."

President Llabador,
Uitspraak in kort geding van 13 december 1966 door de Arrondissementsrechtbank van Straatsburg.